

Bc. Anna Frombergerová: Evaluace primárně preventivního programu Boys and Girls Plus.

Diplomová práce.

Posudek vedoucí práce.

Studentka **Anna Frombergerová** se rozhodla evaluovat program školské primární prevence rizikového chování na všeobecné úrovni s názvem Boys and Girls plus. Tento program se dostal do ČR v rámci pilotního ověřování jeho efektivity v rámci mezinárodního projektu, jehož realizátorem byla KAD 1.LF UK. Již v úvodu je třeba říci, že se jedná o velmi profesionálně zpracovanou a pro praxi skutečně využitelnou práci. Autorka využila příležitost a v rámci pilotního ověřování se podílela na kompletaci a přepisování dat se sebraných v ČR. Cílem práce je prostřednictvím daných evaluačních nástrojů popsat účinnost programu na postoje žáků k rizikovému chování a shrnout, jak byl program hodnocen realizátory (školními metodiky prevence) i samotnými žáky v rámci pilotáže v české republice. Význam a praktické implikace práce jsou od počátku dobře definovány. Výzkum je vztažen i k zahraničním výsledkům, které byly zpracovány v Německu paralelně s našimi daty.

Z procesu tvorby práce: Studentka pracovala systematicky a velmi samostatně, na podněty ze strany vedoucí flexibilně reagovala, pro řešení dílčích otázek pak kontaktovala další odborníky.

V teoretické části nás **Anna Frombergerová** seznamuje se základními koncepty rizikového chování a primární prevence, znaky efektivní primární prevence a doporučenému nastavení prevence na základní škole, kde se věnuje roli školního metodika prevence (školní metodici také pilotně realizovali tento program na školách a zřejmě měli i vliv na výsledky). Teoretická část se následně věnuje různým přístupům k evaluaci primárně preventivních programů a zkoumání efektivity programů v praxi. Teoretický základ je dobře popsán včetně práce zahraničních autorů a v práci diskutován. Je předložen odpovídající a kritický přehled dosavadních výzkumů, který odpovídajícím způsobem interpretuje současné poznatky a kontroverze v oboru. Argumentace použitá v práci je odpovídající. Za významný považuji zejména oddíl Evaluace programů primární prevence v České republice – příklady dobré praxe.

Teoretická část obsahuje i zdůvodnění zvolených výzkumných postupů a jejich zasazení do širšího teoretického konceptu. Autorka si nemohla sama vytvářet evaluační nástroje, neboť ty již byly dány metodikou tvůrců programu, ale dobře je zasadila do teoretického rámce, tedy: zformulovala, na co se ptají autoři programu a konfrontovala to s tím, co se obecně považuje za znak efektivity.

Poté představuje samotný projekt Boys and Girls Plus, jeho průběh a realizaci, včetně základních výsledků z června 2016, které vyplynuly z evropské pilotáže realizované v osmi zemích.

Hlavní obsah – výzkum pak se nachází v části praktické.

Cílem výzkumu bylo změřeni efektivity tohoto preventivního programu v českém prostředí. *„Snahou bylo zjistit, v jakých oblastech je možné považovat tento program za efektivní a pro jaké cílové skupiny je nejvhodnější. Dále byl program hodnocen z pohledu žáků, kteří se jej účastnili, ale také ze strany metodiků prevence, kteří program na školách přímo realizovali. Formativní evaluace přináší popis silných a slabých stránek programu tak, aby se mohl dále vylepšovat a zefektivňovat jeho účinnost vzhledem k daným cílům.“*

Výzkumné otázky byly dobře formulovány vzhledem k daným evaluačním nástrojům.

V empirické části jsou vyhodnocena získaná data od účastníků projektu (přes 600 žáků a 27 vyučujících). Žáci vyplňovali postojové dotazníky před a po intervenci, dále hodnotili samotný program Boys and Girls Plus. Jejich výpovědi se zpracovávaly kvantitativně. Metodici prevence se

vyjadřovali po realizaci programu, jejich výpovědi jsou zpracovány kvalitativní i kvantitativní metodou. Evaluace se zaměřovala především na zhodnocení efektivity programu vzhledem k vytyčeným cílům tvůrců programu.

Z dat vyplývá, že program má větší měřitelný účinek u chlapců než u dívek, což je (vzhledem k předběžným evropským výsledkům) výsledek překvapivý. Nejvýraznější přínos tohoto programu na úrovni všeobecné primární prevence rizikového chování je evidentní především v upevnění životních cílů žáků.

Subjektivní přínos programu pro žáky je evidentní – žáci nevidí přínos v nových informacích, což se vzhledem k jejich věku ani nepředpokládalo (většinu informací již musí vědět), ale učí se dělat správná rozhodnutí a více si uvědomují vliv ostatních osob na vlastní rozhodnutí.

Výsledky jsou prezentovány srozumitelně a jeví se jako správné. Správná interpretace výsledků je provedena s kritickým zohledněním možných alternativních vysvětlení. V diskusi jsou pak diskutovány slabé i silné stránky práce (i samotného designu evaluačních nástrojů v metodice zahraničních autorů) včetně implikací pro interpretace poznatků. Výsledky jsou diskutovány v kontextu dalších výzkumů a zdůrazňují přínos realizace českými školními metodiky prevence. Autorka poukazuje na další možné využití výsledků této studie. Shrnuje, proč by tento program měl být i nadále na českých školách využíván (pro koho, v jaké délce, v jakém nastavení: nevhodnější využití programu je tedy pro žáky 8. a 9. tříd.; více efektivní je pro chlapce; k upevnění životních cílů žáků dochází již při kratší formě intervence - 3 Bloky, program Boys and Girls Plus je zaměřen převážně na zlepšování dovedností pro život, nedozvídáme se mnoho o efektivitě specifické PP – tedy dopadu na jednotlivé rizikové chování).

Výzkum je po etické stránce dobře ošetřen, rizika a limity práce (zejména nevyužití kontrolní skupiny, slabé stránky některých otázek apod.) jsou zvědomovány, což napomáhá objektivitě šetření.

Práce je celkově originální a přínosná pro rozvoj oboru, zabývá se významným tématem v oblasti primární prevence – tedy efektivitou a dopadem programu. Je napsána na vysoké akademické úrovni, doporučuji publikaci jejích závěrů v časopise Adiktologie.

Otázky pro obhajobu:

Co bylo Vaším klíčovým doporučením pro poskytovatele / realizátory programu?

Jaké nejvýznamnější rozdíly jsou mezi výsledky Vašimi a evropské studie?

Jaký vliv přisuzujete realizaci programu našimi školními metodiky prevence?

Jak byste výzkum formulovala, pokud byste chtěla měřit dopady v oblasti specifické primární prevence? (Eventuálně jak byste koncipovala design evaluace Vy, pokud byste ho mohla ovlivnit.)

Doporučuji práci k obhajobě.

